

[Výroční zpráva 2004]

Liga lidských práv

LIGA
LIDSKÝCH PRÁV

[Výroční zpráva 2004]

Liga lidských práv

LIGA
LIDSKÝCH PRÁV

© Liga lidských práv, 2005
Redakce: Gwendolyn Albert
Jazykové korektury: Jiří Kopal

Liga lidských práv

Výroční zpráva za rok 2004

Vize

Cílem Ligy lidských práv je, aby se Česká republika stala společností, ve které všichni vědí o svých právech a možnosti se jich domoci a zároveň uznávají práva druhých a rovnost šancí všech lidí. Lidská práva by měla tvořit přirozenou součást každodenního života.

Poslání

- Odborně monitorovat a analyzovat situaci v oblasti lidských práv v české společnosti.
- Informovat širokou veřejnost, odborníky, domácí a zahraniční instituce o stavu lidských práv v České republice, o aktivitách Ligy lidských práv a jejich zkušenostech.
- Zasadovat se o ochranu lidských práv, systémové změny a navrhnout legislativní a systémová opatření.
- Poskytovat odbornou pomoc těm, jejichž lidská práva jsou porušována.
- Vzdělávat odborníky, studenty a zainteresovanou veřejnost v oblasti lidských práv.
- Právně postupovat ve vybraných strategických případech.

ORGANIZAČNÍ ZMĚNY V ROCE 2004

Srpen 2004 znamenal druhé výročí Ligy lidských práv jako samostatné organizace, a zároveň instituce s novým vedením. Model „přímé demokracie“ byl nahrazen funkcí ředitele, který podává zprávy shromáždění členů. Toto shromáždění zvolilo členku Ligy Gwendolyn Albert na pozici ředitelky, kterou vykonávala na poloviční úvazek v srpnu a září 2004 a na celý úvazek od října 2004. Ředitelka je zavázána vést organizaci demokraticky s ohledem na přínos všech pracovníků Ligy včetně dobrovolníků a je zodpovědná za přijímání nových pracovníků a také jejich propouštění.

Nové stanovy Ligy byly ministerstvem vnitra schváleny 10. ledna 2005. Podle těchto stanov jsou statutárními zástupci Ligy ředitelka a tajemník.

1. Statutární zástupci

Ředitelka – Gwendolyn Albert
Tajemník – Jan Vodák

2. Členské shromáždění

Toto shromáždění je nejvyšším rozhodovacím orgánem Ligy. Statutární zástupci podávají zprávy členskému shromáždění. Na počátku roku 2005 má šest členů:

- Gwendolyn Albert (ředitelka, Praha)
- Radka Dohnalová (advokátka, Tábor)

- Jiří Kopal (koordinátor programu Občanských právních hlídek a poradce pro právní rozvoj organizace, Brno)
- Hana Langhansová (právníčka programu Poradna pro ženy v tísni, Brno)
- Jan Morávek (asistent v oblasti fundraisingu, Praha)
- Jan Vodák (tajemník a finanční ředitel, Brno)

Členské shromáždění se schází každé 3 měsíce. Zaměstnanci - členové a dobrovolníci se mohou účastnit na těchto schůzkách. Nedisponují sice hlasovacím právem, ale mohou se zapojit do diskuze nad jednotlivými tématy a mají poradní hlas.

3. Dozorčí rada

Tato rada se pomalu rozšiřuje tak, aby zahrnovala odborníky z různých oblastí, kteří s velkým zájmem podporují práci Ligy. Členové se scházejí jednou za čtyři měsíce, aby se vyjádřili k důležitým otázkám. Členové:

- John Crane, učitel, aktivista v oblasti lidských práv
- Ladka Češková, specialistka v oblasti vzdělávání Romů a managementu
- Gail Whitmore, rozhlasová redaktorka, profesně se zaměřuje na krizové poradenství v oblasti lidských práv

4. Poradní sbor

Tento sbor poskytuje Lize podle potřeby rady zejména v otázkách zahrnujících aktivity na mezinárodní úrovni. Členové:

- Mahulena Hoffman, Institut Maxe Plancka pro mezinárodní srovnávací právo a mezinárodní právo veřejné, Heidelberg, Německo
- Philip Kalfyan, generální tajemník, Mezinárodní federace lidských práv (FIDH), Paříž, Francie
- Rosa Logar, ředitelka, Vídeňské intervenční centrum, Vídeň, Rakousko
- Harald Scheu, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, Česká republika

5. Kanceláře

Liga nadále sdílí kancelářské prostory v Brně a Praze s Ekologickým právním servisem (EPS). Kontaktní informace jsou:

Liga lidských práv – Brno

Bratislavská 31
602 00 Brno
Česká republika
tel. 545 210 446
fax. 545 240 012
brno@lfp.cz

Liga lidských práv – Praha

Na Rybníčku 16
120 00 Praha 2
Česká republika
tel. 224 816 765
fax 224 941 092
galbert@lfp.cz

PROGRAMY

Poradna pro ženy v tísní

Tento program poskytuje odbornou bezplatnou právní a psychologickou pomoc obětem domácího násilí zejména v Brně a v jihomoravském regionu. Poradna poskytuje jako jediná instituce každý pracovní den řadu právních a psychologických služeb obětem domácího násilí v regionu. Během roku 2004 Poradna pro ženy v tísní jednala s celkem 85 klientkami a 4 klienty, kteří kontaktovali Poradnu prostřednictvím její linky pomoci, internetu a jiných neziskových organizací a různých státních činitelů jako policie, sociálních pracovníků nebo obecních úřadů. Během roku 2004 na naši help linku zavolalo 498 klientů, převážně žen. Dále pracovnice poskytly klientkám 8 doprovodů na úřady či na policii, ve 4 případech právnička zastupovala klientky u soudu. Bylo zodpovězeno 48 e-mailů, které byly doručeny na adresu Poradny.

Během celého roku se pracovnice Poradny podílí jako instruktorky na různých školicích akcích o domácím násilí, a to v Brně pro Českou policejní akademii a pro Národní centrum ošetřovatelství. K příležitosti 25. listopadu, mezinárodního dne proti násilí na ženách, byla uspořádána společně s dalšími brněnskými organizacemi, které se tomuto tématu věnují, a ve spolupráci s magistrátem města Brna odborem zdravotnictví tisková konference a několik akcí pro veřejnost. Koordinátorka Poradny se také účastnila zasedání Výboru pro odstranění všech forem diskriminace žen Rady vlády České republiky pro lidská práva.

Prostřednictvím Poradny se stala Liga jednou z mála českých nevládních organizací, která během roku 2004 úspěšně žádala Evropskou

komisi o DAPHNE grant. V září 2005 díky tomu uspořádá Poradna mezinárodní konferenci na téma Terapie násilných partnerů v České republice, která se bude konat v Brně. Jsou pozváni odborníci v této oblasti z Holandska, Německa, Polska, Velké Británie, Rakouska a USA, aby českým a slovenským účastníkům konference představili své projekty a získané zkušenosti v terapii násilníků.

Centrum pro právní ochranu dětí

Tento program Ligy s centrem v Praze poskytuje dětem a jejich zákonným zástupcům odbornou bezplatnou právní, psychologickou a sociálně-právní pomoc v oblasti ochrany práv dětí. Během roku 2004 Centrum přijalo 35 dlouhodobých klientů a zabývalo se dalšími stovkami žádostí o radu. Centrum také pokračovalo v upevňování spolupráce s jinými českými nevládními organizacemi poskytujícími sociální služby ohroženým dětem a rodinám (například DOM, FOCUS, STŘEP, NATAMA, Fond ohrožených dětí, Nadace Naše dítě, Organizace pro pomoc uprchlíkům, Šance) tím, že poskytovalo právní servis jak klientům těchto organizací, tak těmto organizacím samotným. Kredit Centra také rostl ve státním sektoru: přibližně 1/3 jeho klientů byla doporučena sociálními pracovníky pracujícími pro Úřad péče o dítě nebo policejními úředníky.

Jednou z největších překážek ochrany dětských práv v ČR je nedostatečná spolupráce mezi jednotlivými složkami systému péče o dítě, stejně jako nedostatek sociálních pracovníků, kteří by sloužili jako informační kanály spojující všechny dotčené instituce. V roce 2004 uspořádalo Centrum dva semináře pro sociální pracovníky ze státních institucí i z nevládních organizací, které vystupují jako právní zástupci dětí před soudy a v dalších řízeních. Účastníci tyto semináře hodnotili

kladně, zvláště s ohledem na aktuální povahu tématu seminářů, materiály a interaktivní přístup přednášejících, kteří se zaměřili na praktické případy a nabídli prostor pro diskuzi. Seminářů se zúčastnilo z celkového počtu 120 zájemců přibližně 35 lidí z Prahy a Středních Čech. Vzhledem k tomuto zájmu požádala Liga Ambasadu USA o finanční podporu, aby mohla pokračovat v těchto seminářích ve všech 13 krajích České republiky a aby jí byly uděleny finanční prostředky pro tuto práci v roce 2005.

V březnu 2004 skupina mezinárodních nevládních organizací pro Úmluvu o právech dítěte požádala Centrum o účast na výzkumu Výboru OSN pro práva dítěte, který se týkal účinku posledních doporučení Výboru pro ČR. Přeložili jsme dotazník OSN a rozeslali ho do ostatních nevládních organizací. V červnu 2004, díky podpoře Velvyslanectví USA, publikovalo Centrum příručku pro nevládní organizace, jak napsat stínové zprávy pro Výbor OSN pro práva dítěte, včetně příkladu vlastní stínové zprávy Ligy z roku 2001.

Na závěr, společně s českými nevládními organizacemi Acorus, Rosa, Růžová linka, Fond ohrožených dětí a Profem vydalo Centrum Prohlášení nevládních organizací k iniciativám sdružení hájících práva otců v souvislosti se žalobami otců u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku, kdy české soudy zakázaly některým českým občanům styk s jejich dětmi. V prohlášení (<http://www.llp.cz/cz/index.php?art=show&id=104>) se Centrum obrací na české úřady s požadavkem rozlišování případů, kdy dítě odmítá kontakt s jedním z rodičů jako výsledek toho, že bylo druhým rodičem zmanipulováno a případů, kdy má dítě objektivní důvody pro odmítání styku s rodičem, například když bylo dítě svědkem páchaní násilí jednoho rodiče na druhém.

Občanské právní hlídky

Tento program, situovaný v Brně i Praze, poskytoval v roce 2004 právní pomoc obětem policejního násilí v České republice, zejména obětem ze sociálně marginalizovaných skupin jako jsou cizinci, romská menšina, bezdomovci, demonstranti a uživatelé drog, stejně jako každému, jehož tělesná integrita byla porušena státními činiteli. Právní pomoc byla poskytnuta mnoha klientům, předně cizincům a Romům, kteří byli během roku obětmi policejního násilí po celé ČR. V průběhu roku 2004 program rozšířil svou oblast působení a stal se základem pro rozvoj dalších právních projektů a aktivit v oblasti legislativy. Koordinátor OPH působil nadále ve Výboru proti mučení a Výboru pro odstranění všech forem rasové diskriminace Rady vlády ČR pro lidská práva.

Česká legislativa v oblasti neziskových organizací, bezplatné právní pomoci a přístupu vnějších pozorovatelů k místům omezujícím svobodu v České republice se nachází v období změn. Pozornost právníků OPH byla rovněž více upřena na dodržování lidských práv a humánních podmínek v zařízeních omezujících svobodu. Jedním z našich cílů je zavedení monitorujícího mechanismu, díky kterému by mohla být veřejnost ujistěna, že zaměstnanci institucí dohlížejících na osoby omezené na svobodě na policejních stanicích, psychiatrických léčebnách, ústavech sociální péče, věznicích či dětských domovech nepřekračují svou pravomoc. V tomto ohledu podporujeme novelu zákona o veřejném ochránci práv a postoje sekretariátu Rady vlády ČR pro lidská práva a Kanceláře veřejného ochránce práv, kteří jí rovněž prosazují. V únoru 2004 OPH spoluorganizovaly s Karlovou univerzitou v Praze mezinárodní konferenci věnovanou Opčnímu protokolu k Úmluvě proti mučení, a v říjnu 2004 OPH uspořádala seminář v Senátu na téma nového zákona o veřejném ochránci práv, na kterém se znovu diskutovalo o důležitosti nezávislé kontroly v zařízeních omezujících svobodu.

Na téma registrace neziskových organizací a jiné změny ovlivňující nevládní sektor v novém občanském zákoníku založila Liga emailovou diskuzi a webové stránky (www.verejnaprospesnost.ecn.cz), díky kterým může nevládní sektor diskutovat zamýšlené legislativní změny. Institut pro sociální a ekonomickou analýzu, Nadace Člověk v tísni a Dárcovské fórum assisted in the outreach během roku 2004 a právníci OPH navrhnu komentář k současné legislativě založený na výsledcích veřejné diskuze probíhající v roce 2005. V červenci 2004 se na toto téma konal seminář v Praze a Ostravě.

Program OPH také začal provádět sociologický výzkum v oblasti vztahů mezi českou cizineckou policií a cizinci v České republice, který čerpal ze zkušeností s cizinci, policií a členy státního a neziskového sektoru, kteří se zabývají otázkou imigrace. Výsledky výzkumu budou spojeny s právní analýzou a budou použity pro návrh legislativních doporučení v roce 2005 a prezentovány na různých seminářích.

Koordinátor OPH se podílel na mnoha domácích školicích akcích pro romské organizace a mezinárodních konferencích. Školení byla primárně určena pro romské organizace na Moravě. Z mezinárodních akcí se jednalo o Kongres v Ekvádoru, kde byla Liga lidských práv přijata za člena Mezinárodní federace lidských práv (FIDH), trénink týkající se právní ochrany menšin se uskutečnil v Nizozemí na pozvání organizace Interights a Nizozemského helsinského výboru, konference „Europe Together: For Diversity, Against Discrimination“ se uskutečnila v Rize v rámci kampaně EU proti diskriminaci, jíž se Liga účastní i na národní úrovni. Řadu workshopů na téma rasismu a diskriminace ve Vídni vedla partnerská organizace Ligy, Rakouská liga pro lidská práva. Koordinátor Ligy se rovněž zapojil do plánování panevropského projektu Minority Rights Group International, ERRC a Švédského ombudsmana pro národnostní menšiny, který je zaměřen rovněž na

školení právníků proti diskriminaci. Liga se stala národním partnerem tohoto projektu.

Program OPH také zahájil spolupráci s Evropským centrem pro práva Romů v Budapešti, a to v souvislosti s nucenými sterilizacemi romských žen v ČR v období po roce 1989. Po jednáních v Praze a Brně na začátku roku 2004 OPH úspěšně žádala Open Society Institute o podporu dalších aktivit v oblasti zásahů do fyzické integrity ze strany osob ve službách státu (včetně otázky policejního násilí a sterilizací), zejména v případech marginalizovaných skupin občanů včetně Romů. Liga lidských práv aktivně podporuje princip otevřené společnosti a považuje za důležité spolupracovat s dalšími organizacemi a institucemi a zapojovat se tak do domácích i zahraničních koalic.

SPOLUPRÁCE NA DOMÁCÍ I MEZINÁRODNÍ ÚROVNI

Public Interest Lawyers Association (PILA)

Spolu s právníky Ekologického právního servisu se právníci programu OPH Ligy zaměřuje na činnosti, které zvyšují počet a zlepšují kvalitu českých právníků, kteří se věnují public interest law jako pomoci veřejnosti při ochraně veřejných zájmů a důležitých obecných hodnot. Obě organizace se snaží o propagaci a podporu public interest law mezi právníky z jiných oblastí práva a široké veřejností právě pod střešou PILA.

Jeden den konference „O přístupu ke spravedlnosti“ pořádané PILA za účasti právníků Ligy lidských práv v dubnu 2004 v Brně, byl věnován problému nedostatečných vyšetřovacích mechanismů na ochranu obětí policejního násilí v ČR.

Právní bulletin Ekologického právního servisu a Ligy (Via Iuris) byl během roku 2004 již pátým rokem redigován koordinátorem OPH Jiřím Kopalem.

Také jsme se zapojili do programu každoroční Letní škola lidských práv, která je projektem PILA. Škola se v roce 2004 konala již po šesté. Škola lidských práv je významným zdrojem dobrovolníků a pracovníků pro všechny programy Ligy.

KOORDONA

Díky své Poradně pro ženy v tísní se Liga v roce 2004 připojila k nově založené KOORDONA koalici 12 českých organizací zabývajících se právy žen, domácím násilím a násilím na ženách. Právníčka Poradny sepsala pro koalici stanovky, právníčka Poradny je jedním z klíčových partnerů v koalici, která organizuje „Týden proti násilí na ženách“ na památku Mezinárodního dne proti násilí na ženách 25. listopadu.

Koalice „Děti patří do rodiny“

Prostřednictvím svého Centra pro právní ochranu dětí Liga patří ke koalici nevládních organizací „Děti patří do rodiny.“ Centrum díky této koalici v roce 2004 připravilo komentář k návrhům zákonů o ústavní výchově. Na základě své sociální práce se Centrum podílelo na přípravě materiálu pro Radu pro lidská práva, který byl následně předložen české vládě ke schválení.

Mezinárodní federace lidských práv (FIDH)

7. března 2004 na svém 35. kongresu v Quitu, Ekvádoru FIDH jednohlasně přijala Ligu lidských práv za členu. FIDH je nejstarší mezinárodní organizací na světě bojující za ochranu lidských práv, byla založena v Paříži v roce 1922, v současné době FIDH zastřešuje 141 organizací ze všech kontinentů.

CENY

V prosinci 2004 Velvyslanectví USA v ČR udělilo Jiřímu Kopalovi nově vytvořenou **Cenu Alice Masarykové** za odvahu při řešení problému policejního násilí, prosazování principů otevřené občanské společnosti a jeho klíčovou roli při založení Ligy lidských práv. Alice Masaryková byla nejstarší dcerou T.G.M. a zakladatelkou československé větve Mezinárodního červeného kříže v roce 1920.

SPONZOŘI

Liga byla v roce 2004 podporována následujícími:

- American Joint Jewish Distribution Committee
- Bluebird
- CEE Trust
- Charles Stewart Mott Foundation
- Město Brno
- Gay a lesbická liga
- International School of Prague
- Intenational Women´s Association of Prague

- Mama Cash
- Nadace VIA
- NROS
- Prague TV

- Open Society Fund Praha
- Open Society Institute – Budapešť
- Unitaria Praha
- Velvyslanectví Kanady
- Velvyslanectví Nizozemského království - MATRA program
- Velvyslanectví USA - SEED program

Liga by obzvláště chtěla vyzdvihnout a za štědrost poděkovat Dr. Alfredu Baderu.

Zvláštní dík patří také následujícím osobám:

Yechiel Bar-Chaim, Sarah Brock, Aaron Burda, Barbora Bukovská, Claude Cahn, Vincent Farnsworth, Michaela Tomisová, Kumar Vishwanathan, David Zahumenský.

Financování činnosti Ligy lidských práv v roce 2004 (v Kč)

NÁKLADY	
komunikace	261 255
provozní režie	193 715
nájemné	135 534
tisk a propagace	184 063
cestovné	129 982
právní služby a poplatky	103 209
odborné služby psychologické, finanční	229 145
překlady a tlumočení	86 040
pořízení majetku	44 730
mzdové náklady	2 315 970
semináře, workshopy	7 400
finanční náklady - pokuty, penále, kurzové ztráty, poplatky	11 990
ostatní	211 889
celkem	3 914 921

VÝNOSY	
vlastní tržby	90 880
dotace z veřejných rozpočtů	30 000
granty nadací	3 779 013
dary od fyzických a právnických osob	79 850
finanční výnosy - úroky, kurzové zisky	2 767
celkem	3 982 510

hospodářský výsledek - zisk

67 589